

Handläggare:

2015-08-28

Remissvar nr 49

Camilla Jönsson

08-21 49 31

Camilla.jonsson@ssnf.org

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
ju.a@regeringskansliet.se

Yttrande gällande Datalagring och integritet, SOU 2015:31

Svenska stadsnätetsföreningen

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som organiserar 155 stadsnät och 117 leverantörer av tjänster och utrustning inom bredbandsområdet. Föreningen företräder därmed en absolut majoritet av de aktörer som äger och aktivt investerar i ny modern infrastruktur för bredband i Sverige.

Svenska Stadsnätetsföreningen verkar för öppna stadsnät, en modell som har varit mycket framgångsrik. Modellen öppna nät innebär att stadsnätet bär ansvaret för det öppna nätet, vilket innebär att säkerställa att lika och icke-diskriminerande villkor efterlevs och säkerställa god konkurrens i nätet. Tjänsteleverantörerna och operatörerna är beroende av stadsnätets förmåga att kunna leverera de infrastrukturprodukter de efterfrågar.

Inledning

Stadsnätetsföreningen tackar för att vi har beretts tillfälle att lämna ett remissvar gällande betänkandet Datalagring och integritet (SOU 2015:31).

Stadsnätetsföreningen kommer i detta yttrande endast beröra utredningens rapport, Datalagring och integritet, och dess analys. Vi kommer inte på något sätt ta ställning i sakfrågan datalagring gentemot mänskliga rättigheter etc. Det överlåter vi till remissinstanser som är initierade och kunniga i den sakfrågan.

Svenska Stadsnätetsföreningen

Holländargatan 17
111 60 Stockholm Sweden
E-post: kansli@ssnf.org

Org.nr: 556676-6076
Tel: 08-21 49 30
<http://www.ssnf.org>

Bakgrund

Den 8 april, 2014 ogiltigförklarar EU-domstolen datalagringsdirektivet i sin helhet, vilket är det direktiv som ligger till grund för den svenska datalagringslagen. Förklaringen till beslutet är att datalagringsdirektivet är oförenligt med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna artikel 7 och 8. Det var efter att domen publicerats som Justitiedepartementet gav direktiv till denna utredning.

Brister i utredningens analys

Stadsnätetsföreningen har nu tagit del av utredningen. Dessvärre har utredarna missat i analysarbetet genom att de antingen har just missat, förbisett eller inte alls övervägt viktiga parametrar. Det är förvånande med tanke på den ingående expertis som finns i utredningen. Detta faktum kan i värsta fall tolkas som om utredarens eller uppdragsgivarens egen övertygelse kontaminerar analysen och dess resultat.

Utredarna har avhållit sig ifrån att analysera noll-hypotesen: att datalagringsdirektivet har ogiltigförklarats av EU-domstolen och att svensk lag ogiltigförklaras. Det är en högst trolig påstående som utredarna borde ha analyserat eftersom direktivet ligger till grund för den svenska lagen. Hur hade svenska brottsbekämpande myndigheterna behövt agera för att effektivt lösa brotten utan inhämtningslagen och datalagringslagen? Inom vilka lagrum, några svenska eller några internationella? Vilka möjligheter? Vilka hinder?

Utredarna har också avstått från att analysera hur andra länder, i Europa eller i andra delar av världen, agerar som inte har någon lag om datatrafiklagring. De brottsbekämpande myndigheterna i dessa länder arbetar med att bekämpa samma typ av brott men i frånvaro av datalagringslagen. Hur går dessa myndigheter tillväga? Vilka rutiner, vilka avtal, vilka lagar eller vilka konventioner har dessa länder att förhålla sig till för att få tillgång till viktiga trafikdatauppgifter? Vilka är fördelarna respektive nackdelarna med olika länders sätt att arbeta för att lösa brott?

Inhämtning av information – utredningens förslag

Utredningen föreslår inga förändringar i kontrollmekanismen gällande inhämtning av datalagringsuppgifter och inte heller att någon typ av kontrollfunktion ska införas (9.3 och 9.4). Det innebär exempelvis att ett inhämtningsbeslut fattas av myndighetschefen (från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller Tullverket) eller en myndighetsperson som fått det delegerat till sig. Dessutom kan beslutet tas utan någon förhandskontroll utförd av en domstol, åklagare eller en oberoende myndighet.

När EU-domstolen ogiltigförklarade direktivet står det i deras förklaring att det inte finns ett tillräckligt skydd mot att uppgifterna kan användas på ett felaktigt sätt. Dessutom anser domstolen att en inhämtning av uppgifterna borde föregås av att en domstol eller en fristående administrativ enhet först utför en kontroll och därefter godkänner inhämtningen.¹

Enligt utredarnas slutsats fungerar dagens beslutsordning väl och därför gör utredarna bedömningen att ingen kontrollmekanism ska införas. Men en analys borde studerat de faktum att ju mer ingripande befogenheter en myndighet ges desto viktigare blir kontrollen för att upprätthålla myndighetens trovärdighet. Med hänsyn till vikten av trovärdighet samt EU-domstolens förtydligande av direktivets brister är det mer rimligt att den myndighet och den myndighetsperson som ska inhämta uppgifter borde omfattas av högre krav än det som föreslås. Dessutom borde ett beslut av inhämtning av uppgifter föregås av en kontrollinstans (domstol eller något annat) som kan godkänna beslutet.

¹ <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2014-04/cp140054sv.pdf>

Sammanfattningsvis

En utredning av detta slag ska vända, vrida och analysera olika aspekter för att utgöra ett bra beslutsunderlag. Tyvärr har utredningen förbisett eller missat viktiga parametrar och frågeställningar som kunnat ge viktig input i analysen i utredarnas förslag. Utredningen borde göras om i sin helhet. Utredningens grundläggande faktatråd måste utgå från att datalagringsdirektivet är oförenligt med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna artikel 7 och 8 samt den analys och beslut som många medlemsländer inom EU och övriga länder i världen har kommit fram till som bas. En utredning utifrån den utgångspunkten skapar en trovärdighet och relevant faktagrund som behövs för att beslut ska kunna tas av regeringen och den svenska riksdagen i fråga om datalagringsdirektivet innehåll och berättigande med utredningen som beslutsgrund.

Karin Ahl,
Stadsnätetsföreningens ordförande

Mikael Ek
vd